בס"ד

פרד"ס יהודה

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק

פרשת וישלח תשפ"ז **גליון 863 [שנה י"ח]**

ווי קען יעקב באפוילן מלאכים וואס צו טאהן?

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם. וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו: (ל"ב ד–ה) דארף מען פארשטיין די ווארט "לְפָנָיו", ווָאס זעהט אויס איבעריג? נאָך איז שווער ווי אַזוי איז שייך צו זאָגן דעם לשון "וַיְצַו" אז ער זאל באַפוילן מלאכים פון הימל, וועז רש"י זאגט זיי זענען "מַלְאָכִים מַמָּשׁ"? נאר מען קען זאָגן אַז די מלאכים זענען באשאפן געווארן דורך ווָאס יעקב אבינו האָט געטאן מצוות און מעשים טובים, אַזוי ווי עס שטייט ביי אברהם: "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן" (י"ב ה) האט יעקב אויך מקרב געווען אידן צום אויבערשטן, אויף אַזעלכע מלאכים איז שייך צו זאָגן "לְפָנָיו", אַזוי ווי עס שטייט: "צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו." (תהלים פ"ה י"ד) דאס וואס א מענטש טוט ריכטיג און גוטע מעשים וועט גיין לְפָנָיו, פאראויס פאַר אים, און ווי‌באַלד יעקב איז געווען דער גורם אַז זיי זאלן באַשאַפן ווערן, זענען זיי באַשאַפן געווָארן כדי אים צו באַדינען, דעריבער איז שייך צו זאָגן "וַיְצַו אֹתָם", ווייל זייער גאַנצע קומען איז נאָר געווען כדי אים צו באַדינען. (עטרת צבי הר' משולם פייש גראָס חתן ר' עמרם ישע ביליצער מסערענש),

ווי אזוי דארף מען דאוונענען?

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו: (ל"ב י"ב) פארוואס דאַרף יעקב זאָגן "אָחִי" און אויך "עֵשָׂו" וועז עס איז פשוט אז עשו איז זיין ברודער? ברענגט דער הייליגער של"ה ווי א איד דארף דאוונענען: ווייל דער זוהר הק' (ח"א קס"ט ע"ב) לערנט פון דעם פסוק "מַאן דְּצַלֵּי צְלוֹתָא", דער וואס דאוונט, "בְּעֵי לְפָרְשָׁא מִלּוֹי כַּדְקָא יָאוּת", דארף ער אריוס זאגן די ווערטער ווי עס דארף צו זיין", זאגט די של"ה הק' אז מען זאל נישט מיינען אז ווייל דער אויבערשטער איז בוחן לבבות און פארשטייט דיין כוונה, מוזט נישט ארויסזאגן וואס מען בעהט, נאר מען דארף אלער קלאר בעטן, ווייל די הייליגע אותיות פון תפילה שניידט דורך אלע עולמות און גייען ארויף, דארף מען זאגן אלעס, דעריבער וועז יעקב האט מתפלל געווען האט ער אריוסגעזאגט געזאגט קלאר הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו, לייגט צו דער הייליגער חיד"א אז מיר ווייסן אז די מלאכים ברענגען ארויף אונזערע תפילות צום כסא הכבוד, דעריבער זאל מען אלעס קלאר זאגן אז די מלאכים זאלן פארשטיין וואס מען ווייל, און זיי זאלן זיין גוטע מליצי יושר. (ספר עיר מקלט הגאון ר' דוד לידא אב"ד אמסטרדאם נדפס ע"י הגה"ק ר' הערשל מליסקא זצוק"ל)

דרוש ופלפול אז דער מלאך האט מודה געווען אויף די ברכות

לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי:(ל.ב, כז) רש"י: הוֹדָה לִי עַל הַבְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכַנִי אָבִי, שֶׁעָשָׂו מְעֹרָעֵר עֲלֵיהֶן. יעקב האט געוואלט צווינגען דעם מלאך וואס איז געווען דער שַׂר פון עשו ער זאל מודה זיין אז די ברכות באלאנגט צו אים און נישט צו עשו און נאכדעם וועט ער אים לאזן גיין, די קשיא איז אז דער פשוטע טייטש פון בֵּרַכְתָּנִי איז: בענטש מיר, פון וואַנעט נעמט רש"י אַז יעקב האָט נישט געבעטן קיין נייע ברכה, נאָר אַז דער מלאך זאָל מודה זיין אויף די אַלטע ברכות פון יצחק? עס זענען דא צווי תירוצים אין שפתי חכמים: תירוץ א] ווייל גלייַך נאָך דער בקשה פון בֵּרַכְתָּנִי שטייט: וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: (לב, כח). און וועז יעקב וואָלט נאר געבעטן אַ ברכה, וואָס האָט דער נאָמען יַעֲקֹב צו טאָן מיט א ברכה? נאר וועז עשו האָט געהערט אַז יעקב האָט צוגענומען די ברכות, האָט ער געשריגן: הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם, אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי: (כז, לו). דער נאָמען יַעֲקֹב אַליין איז געווען זיין טענה: ווייל די ברכות זענען צוגענומען געווארן פון מיר און אפגענארט, דעריבער וועז דער מלאך האט געזאגט לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, אויף דעם זאָגט רש"י (לב, כט): לֹא יֵאָמֵר עוֹד שֶׁהַבְּרָכוֹת בָּאוּ לְךָ בְּעָקְבָה וּרְמִיָּה, כִּי אִם בְּשָׂרָה וּבְגִלּוּי פָּנִים. איז דאס געווען א הודאה אויף די ברכות. תירוץ ב] ווייל עס שטייט בֵּרַכְתָּנִי, א לשון עבר, דער לשון ווייזט אַז ער רעדט פון אַ ברכה וואָס איז שוין געגעבן געווָארן, און ער בעט אַז מען זאָל מודה זיין צו זיי, און וועז ער וואָלט געמיינט אַ נייַע ברכה, וואָלט געדאַרפט שטיין תְּבָרֲכֵנִי א לשון עתיד, עכ"ד השפתי חכמים –עם ביאור מורחב המו"ל–, פרעגט דער אַבְנֵי אֵלְיָהוּ (ר' אליהו בן מאיר יהודה פרענקל) פארוואס דארף בכלל די מלאך מודה זיין, וועז יצחק האט דאך געגעבן די ברכות צו יעקב? און ער ענטפערט מיט אַ גמרא (חולין דף צא ע"א) אַז יעקב האָט געפרעגט דער מלאך ביזטו א גָּנָב וואס האט מורא פון שַׂחַר? האָט ער געענטפערט: מַלְאָךְ אֲנִי, וּמְיוֹם שֶׁנִּבְרֵאתִי לֹא הֵגִיעַ זְמַנִּי לוֹמַר שִׁירָה עַד עַכְשָׁיו, און איך מוז גיין זאגן שירה, און די מפרשים זאָגן אַז מלאכים זאָגן שירה פון עלות השחר ביז נץ החמה, זאגט די גמרא אז רב חננאל האלט אז דריַי כִּתּוֹת מלאכים זאָגן שירה יעדן טאָג, איינער זאָגט קָדוֹשׁ, איינער זאָגט קָדוֹשׁ, און איינער זאָגט קָדוֹשׁ ה' צְבָקוֹת. פרעגט די גמרא פון אַ ברייתא וואס שטייט: אז די אידן זענען מער חשוב ווי די מלאכים ווייל זיי דערמאָנען דעם שם ה' נאָך צוויי ווערטער, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' (דברים ו ד), אָבער מלאכים זאגן נאר נאָך דריַי ווערטער קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָקוֹת (ישעיה ו ג), און לויט רב חננאל זאָגט די דריטע כּת דעם שם ה' נאר נאָך איין וואָרט קָדוֹשׁ! ענטפערט די גמרא און טוישט די גירסא: איין מלאך זאָגט קָדוֹשׁ, די צווייטער זאגט קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, און דער דריטער זאגט קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ ה' צְבָקוֹת, זאגט דער **אבני אליהו** א חידוש אז מען קען לאָזן רב חננאל'ס ערשטע לשון, ווייל די דריטע כת הערט קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ פון די ערשטע צוויי כִּתּוֹת און טראַכט דאס וועז זיי זאגן, דערנאָך זאָגט ער עַלְיוֹן קָדוֹשׁ ה' צְבָקוֹת, איז קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ מיט א הֵרְהוּר, און איין קָדוֹשׁ מיט דִּבּוּר, איז דאס דריַי מאָל קָדוֹשׁ פאַרן זאגן דעם שם ה', און דאָס האַלט אויס נאָר אויב הֵרְהוּר איז כְּדִבּוּר דָּמֵי, אַז טראכטן וועט געראכטן ווי געראדט (עיין ברכות כ:), ממילא פאַרשטייט מען יעצט אז דער מלאך האָט געזאָגט אַז ער גייט זאָגן שירה, און די שירה איז דאך געבויט אויף הֵרְהוּר כְּדִבּוּר דָּמֵי, ממילא וועז יצחק האָט געבענטשט יעקב, האָט ער געמיינט אז דאס איז עשׂו, ווייל ער האָט אים געשיקט ברענגען צַיִד בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי (כז ד), און געפרעגט: אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו (כז כד), קומט אויס אז די ווערטער זענען געאַנאַגען צו יַעֲקֹב, אָבער דעם טראכטן איז געווען אויף עשׂו, און אויב טראכטן איז ווי געראדט, קען עשׂו האבן די טענה אַז די ברכות געהערן צו אים! דעריבער שטייט כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי, יַעֲקֹב האָט געבעטן דווקא פון דעם מלאך, וואָס זיי האַלטן אַליין אז הֵרְהוּר איז כְּדִבּוּר, און ער איז דער שַׂר פון עשו: זיי מיר מודה אויף די ברכות, אַז עשׂו זאָל מער נישט קענען האבן א טענה, און דער מלאך האט מודה געווען: לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ, און די ברכות זענען דיינע, און דעמאלט האט אים יעקב אוועק געשיקט. (שמח זבולון תשפ"ז)

עם איז נעווען א גרויסע שמחה אין הייליגן הויף פון טשערנאבילער מגיד, ווען פון אלע זייטן זענען אנגעקומען וועגענער מיט צדיקים און חסידים, די גאסן זענען נעווען פול מיט מענטשן, און אין דער הויף האט זיך נעפילט א שמחה פון קדושה, דער היילינגער 'מגיד' הרה"ק רבי מרדכי פון טשערנאביל (כ' אייר תקצ"ז) זון פון היליגן 'מאור עינים' (י"א חשון תקנ"ח) זי"ע האט חתונה געמאכט זיין פינפטער זון, הרה"ק רבי אברהם, דער טריסקער מגיד, מחבר "ספר מגן אברהם" (ב' תמוז תרמ"ט), מיט די טאכטער פון היליגן רבי יעקב אריה פון קאווּלא (כ"ח אייר תרע"ח) זי"ע, דער זון פון היליגן רבי מרדכי מנעשכיז (ח' ניסן תק"ם) בעל "רשפי אש" זי"ע.

דער היליגן שר שלום פון בעלזא (כ"ז אלול תרט"ו) זי"ע, האט געזאגט זיין דריטן זון דער היליגער רבי משה מקארוב (ב' אייר תרמ"ג)., "דו פארסט קיין טשערנאביל, צו די חתונה פון מגיד"ם זוהן, איך קען נישט פארן, אבער מיט ליידיגע הענט שיקט מען נישט," ער האט אנגעשריבן א קוויטל און דאם פארמאכט, און האט ארויסגענומען א גאלדענער פינף רעגדל, און ביידע אריינגעלייגט אין זיין זון"ם האנט "דאם איז פאר א פדיון, געב דאם איבער פארן טשערנאבילער מגיד אליין." דער וועג פון גאליציא ביז טשערנאביל איז געווען לאנג און שווער, בינאכט האט רבי משה אפגעשטעלט אין קרעטשמעם, וואו ער האט געלערנט ביי א קליין לעמפל, און יעדע פאר שעה האט ער אריינגעטאפט אין טאש צו זען אז דער קוויטל איז נאך דא, און וועז רבי משה איז אנגעקומען, איז די הויף געווען פול מיט מענטשן פון וויט און נאנט, און אלע זענען געשטאנען אין די רייע אריינצוגעבן זייערע קוויטלעך, וועז עם איז געקומען רבי משה'ס רייע, האט ער מיט גרוים דרך ארץ איבערגענעבן דאם קוויטל מיט"ן פדיון פון זיין טאטן.

רבי משה האט נישט אראפגענומען די אויגן. ער האט געזען ווי דער מגיד נעמט דאם קוויטל פונעם בעלזא רב, און אנשטאט עם אוועקלייגן ווי אלע אנדערע קוויטלעך, וויקלט ער דאם ארום זיין פינגער און די געלט האט ער נישט אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש; נאר ער האט עם אריינגעלייגט אין א טאש פון זיין היליגע וועסטלת וואם איז נאנט צו זיין היליגן נוף, שעה"ן לאנג האט דער מגיד וויטער אויפגענומען אידן און רבי משה האט געזען ווי די גאנצע צייט, אז זיין טאטנס קוויטל געבליבן ארומגעוויקלט ארום דעם מגיד'ם פינגער, אזוי ווי א רינגל, וואם דאם איז געווען א סימן אז ער פארגעסט נישט די גאנצע צייט.

נאך די חתונה איז רבי משה מקארוב צוריק געפארן קיין בעלזא, ער איז נאך נישט אריין אין שטוב, ווען זיין טאטע פרעגט: "נו, זאג מיר, וואם האט דער טשערנאבילע'ער מגיד געטאן מיטן קוויטל און פדיון?" האט רבי משה דערציילט אלעם פונקטלאך וואם ער האט געזען: דאם קוויטל ארום געוויקלט דעם פינגער, און דאם געלט גילייגט אין דעם אינעווייניגסטן וועסטל.

דער בעלזא רב האט זיך אנגערופן: פארץ מגיד איז אים געווען גרינגער צו פועל'ן ישועות, ווען מיין קוויטל איז ארומגעדרייט ארום זיין פינגער, אבער ווילסטו וויסן וואם ער טוט מיט די געלט וואם ליגט אין זיין אינעווייניגסטן וועסטל? וועל איך דיר דערציילן א מעשה, פון מיין היילינגער רבין, דער 'חוזה' מלובלין זי"ע (ט' באב תקע"ה), ער האט געהאט א מנהג: ערב פסח, ביים באקן די מצות מצוה, פלעגט ער אליין קלויבן יעדע מצה, און זיי צוטיילן אויף דריי, איין הויפן האט ער גערופן 'צדיקים', דעם צווייטן 'בינונים', און דעם דריטן 'רשעים', פון די 'צדיקים' האט ער אליין געגעסן נאנץ פסח. די 'בינונים' האט ער געגעבן פאר זיינע בני בית, און די 'רשעים' האט ער צוריק אריינגעווארפן אין מצה אויוון, איין יאר האט דער חוזה געקליבן מצה, און נישט געפונען קיין איין מצה וואם ער זאל קענען אנרופן א 'צדיק', די צייט איז געלאפן, עם איז שוין געווען ערב פסח נאכמיטאג, און דער חוזה האט נאך נישט געהאט פאר זיך קיין מצות מצוה צום סדר, ער איז געווען שטארק צובראכן, און האט געהאט דערפון גרוים עגמת נפש.

פלוצלינג הערט ער א קלאפ אין טיר, און א איד אנגעמאן פשוט און די שיך באדקט מיט שטויב פון וועג איז אריינגעקומען, קיינער אין לובלין האט אים קיינמאל נישט געזען, ער האט ארויסגענומען פון זיין בוזעם א פעקל, איינגעוויקלט אין א ווייסע טישטאך, און זאגט איך בין א שליח פונעם טשערנאביל'ער מגיד', און 'דאם זענען ערב פסח מצות פון מגיד', דער חוזה האט געעפנט דעם טישטאך, און זיין פנים האט זיך אנגעצונדן מיט פרייד. 'צדיקים'! אלע צדיקים! יעצט וועל איך קענען מקיים זיין מצות אבילת מצה מיט אן אמת'ן הידור.

'בלייב ביי מיר אויפן סדר,' האט דער חוזה אים שטארק געבעטן.' אבער דער איד האט געשאקלט מיט'ן קאפ און געזאגט: 'איך מוז זיין צוריק אין טשערנאביל צום סדר ביי מיין רבי'ן.' און אזוי פלוצלינג ווי ער איז אריינגעקומען, אזוי איז ער נעלם געווארן, מען איז ארוים געלאפן אויפן גאס, געקוקט וואו ער איז געפארן אבער עם איז נישטא קיין שום סימן פון א מענטש!

האט אויספירט דער בעלזא רב פאר זיין זון רבי משה: פארן פון טשערנאביל ביז לובלין און צוריק נעמט מער ווי א גאנצע טאג, און דער איד האט ערשט געבאקן מצות נאך חצות אין טשערנאביל, און דערנאך זיי געברענגט קיין לובלין, און איז נאך אלץ געזעסן ביים מגיד'ם סדר אלעם אין עטליכע שעה, ווייל ער איז געווען פון די ל"ו צדיקים וואם דער מגיד האט אויסגעהאלטן פון די געלט וואם ליגט אין וועסטל, און די פארן איז געווען מיט קפיצת הדרך כדי צו מחיה זיין דעם טייליגן חוזה מלובלין.""זיע"א.

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן

ספר ערבי נחל דפוס שני עם חתימות הרה"ק ר' אהרן פערלאוו מקיידינוב עם הגהה בכתב ידו מצב מצויין $7000 ספר טעמי המנהגים עם הקדשת המשניח הגה"צ ר' משה וואלפסאן $700 ספר כתפות האפוד טורקא חסידות דפוס ראשון ,600$ ספר משנת דרבי אליעזר על חו"מ דפו"ר שייך להרה"ק ישראל משה מגאסטיען $600 טשעקע להרה"ק בעל אמרי חיים וויזניץ מעזרת תורה $500 טשעק מעזרת תורה לבעל תורת מרדכי תשכ"ד עם חתימתו $700 סעט שפת אמת מגור דפוס ראשון $1700 גארטל פון היילינג מאשער רבי זצוק"ל מיט אישור $12000 סעט דברי תורה מונקאטש דפו"ר $1800 ספר שער יששכר מונקאטש ח"ב דפו"ר עם הגהות המו"ל הרה"ק ר' ברוך ממונקאטש שייך לחקל יצחק מספינקא $2000 פסק דין עם חתימת הגאון ר' יוסף ענגיל $7500 ספר אור המאיר עם הקדשת המחבר הגה"ק ר' מאיר שפירא $1000 סעט משניות טשערנאוויץ ת"ר תר"ז $2500, ספר אמרי ברוך ויזניץ דפו"ר $900 ספר אהבת ישראל וויזניץ דפו"ר $700, הגדה פרי חיים שהשתמש בו בעל חלקת יהושע מביאלא $3000 ספר מקצוע בתורה להגאון מפלאצק דפו"ר עם חתימה וחותמת הרה"ק ר' משה ירוחם מארגנשטערן בנו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאצק זצוק"ל $2000 ספר פרשת דרכים דפוס ראשון עם חתימת והגהות הגאון רב שלמה חכים בעל מלאכת שלמה שאלוניקי תרכ"ג וגם חתימת נכדו ר' דוד חכים $1000 סעט ערבי נחל שבירך ונתן הרה"ק מטאהש זצוק"ל לבחור שנבחן על סוגיא בש"ס עם אישור $800, זמירות שבת שבירך ונתן הרה"ק בעל מאור ישראל מסקולען תשע"ט לתומך $750, איסור והיתר פראג תקמ"ד עם חתימת וחותמת הר' עזריאל הילדסהיימער $650 איסור והיתר פראג תקמ"ד עם חתימת ר' חיים יעקב ב"ר יהודה דוב פינשטיין שהיה שד"ר מצפת $600 איסור והיתר פראג תקמ"ד עם חתימת ר' אברהם יצחק וויינבערגער מקליינוואַרדיין ובניו ותלמידו ר' צבי הירש בלום $700 ישמח משה שייך להרה"ק מטאש עם כתב ידו מעיר טאש עם אישור $10000 גמ' שלמד בו הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק $2500 דפו"ר קדושת לוי מהדורא תנינא תקמ"ו חסר השער ו6 דפים $4500 ספר מעבר יבוק זיטאמיר $2000 מכתב הרה"ק ר' מנחם מנדל מפביאניץ הי"ד $1500 מכתב המנחת אלעזר עם ראשי הקהל לחתונת בתו עם ברכתו $8000, מכתב ארוך שנת תש"ז מאגודת ישראל ארה"ב מבקשים עזרה מאגודת ישראל לונדון עזרה חותמים אדמו"ר מבלאזוב, ר' אלי' מאיר בלאך, ר' שמעון שוואב, אלימלך טרעם ור' הענדעלם $3800 מכתב הרה"ק ר' יחזקאל מאוסטראווצא $1800 ספר אמרי יהודה מהגה"ק מסעקלעהיד עם ב' חתימות מהגאון ר' יחיאל מיכל הכהן פריעד בעל תורת יפה בנו של הגאון רב נתנאל בעל פני מבין $2000 ספר מטה משה ב' חתימות מהגאון ר' יחיאל מיכל הכהן פריעד בעל תורת יפה עם הגה $2000 מכתב הגאון ר' יונתן שטיף תש"א מבקש מר' יעקב רוזנהיים להצילו $1800 ספר עם חתימת הגאון בעל חמדת שלמה והרה"ק ר' יעקב אדמו"ר מיעזוב בן הרה"ק מטשעכנאוו $3000 ספר אמרי אלימלך מהרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק זצוק"ל עם ההסכמות של הרה"ק ר' אברהם יעקב מסא"ג והמגיד מסטריסק מצב מלכות עם גליונות רחבים $1500

4403 - 16 Ave
Brooklyn, NY 11204 USA ~ 718 - 438 - 8414 ~ 718 - 633 - 5500 Hours are 12 -7:30 Fri 11-1:30, To receive the pardes: pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday. website *www.seforimworld.com,*